

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

28 ianuarie 2010*

În cauza C-406/08,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 234 CE de High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Regatul Unit), prin decizia din 30 iulie 2008, primită de Curte la 18 septembrie 2008, în procedura

Uniplex (UK) Ltd

împotriva

NHS Business Services Authority,

CURTEA (Camera a treia),

compusă din domnul J. N. Cunha Rodrigues (raportor), președintele Camerei a doua, îndeplinind funcția de președinte al Camerei a treia, doamna P. Lindh, domnii A. Rosas, U. Lõhmus și A. Ó Caoimh, judecători,

* Limba de procedură: engleza.

avocat general: doamna J. Kokott,
grefier: doamna R. Șereș, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 24 septembrie 2009,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Uniplex (UK) Ltd, de domnul M. Sheridan, barrister, și de doamna A. Stanic, solocator;

- pentru NHS Business Services Authority, de domnul R. Williams, barrister;

- pentru guvernul Regatului Unit, de doamna I. Rao, în calitate de agent, asistată de doamna K. Smith, barrister;

- pentru guvernul german, de domnii M. Lumma și J. Möller, în calitate de agenți;

- pentru Irlanda, de domnul D. O’Hagan, în calitate de agent, asistat de domnul A. Collins, SC;

— pentru Comisia Comunităților Europene, de domnii E. White și M. Konstantinidis, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 29 octombrie 2009,

pronunță prezenta

Hotărâre

- ¹ Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea Directivei 89/665/CE a Consiliului din 21 decembrie 1989 privind coordonarea actelor cu putere de lege și a actelor administrative privind aplicarea procedurilor care vizează căile de atac față de atribuirea contractelor de achiziții publice de produse și a contractelor publice de lucrări (JO L 395, p. 33, Ediție specială, 06/vol. 1, p. 237), astfel cum a fost modificată prin Directiva 92/50/CEE a Consiliului din 18 iunie 1992 (JO L 209, p. 1, Ediție specială, 06/vol. 2, p. 50, denumită în continuare „Directiva 89/665”), în ceea ce privește data de la care începe să curgă termenul de introducere a acțiunii în materia atribuirii contractelor de achiziții publice.
- ² Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Uniplex (UK) Ltd (denumită în continuare „Uniplex”), pe de o parte, și NHS Business Services Authority (denumită în continuare „NHS”), pe de altă parte, având ca obiect încheierea unui acord-cadru.

Cadrul juridic

Reglementarea comunitară

- 3 Articolul 1 alineatul (1) din Directiva 89/665 prevede:

„În ceea ce privește procedurile de atribuire a contractelor de achiziții publice incluse în domeniul de aplicare al Directivelor 71/305/CEE [a Consiliului din 26 iulie 1971 privind coordonarea procedurilor de atribuire a contractelor publice de lucrări (JO L 185, p. 5)], 77/62/CEE [a Consiliului din 21 decembrie 1976 privind coordonarea procedurilor de atribuire a contractelor publice de produse (JO 1977, L 13, p. 1)] și 92/50/CEE, statele membre adoptă măsurile necesare pentru a garanta că deciziile luate de autoritățile contractante pot face obiectul unor căi de atac eficiente și, în special, cât mai rapide posibil, în condițiile enunțate la articolele următoare, în special la articolul 2 alineatul (7), pe motiv că deciziile menționate au încălcat dreptul comunitar în materie de contracte de achiziții publice sau normele interne de punere în aplicare a acestui drept.”

- 4 Conform articolului 2 alineatul (1) din Directiva 89/665:

„Statele membre asigură faptul că măsurile luate în privința procedurilor privind căile de atac menționate la articolul 1 includ prevederea unor competențe care să permită:

- (a) adoptarea de măsuri temporare, cel mai rapid posibil și prin intermediul unor proceduri provizorii, în scopul corectării presupusei încălcări sau prevenirii lezării

în continuare a intereselor respective, inclusiv măsuri de suspendare sau care să asigure suspendarea procedurii de atribuire a unui contract de achiziții publice sau a aplicării oricărei decizii luate de autoritatea contractantă;

(b) fie anularea, fie asigurarea anulării deciziilor luate în mod ilegal, inclusiv eliminarea specificațiilor tehnice, economice sau financiare discriminatorii din invitația la licitație, documentația de contract sau orice alte documente legate de procedura de atribuire a contractului;

(c) acordarea de daune interese persoanelor lezate în urma unei încălcări.”

5 Articolul 41 alineatele (1) și (2) din Directiva 2004/18/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 31 martie 2004 privind coordonarea procedurilor de atribuire a contractelor de achiziții publice de lucrări, de bunuri și de servicii (JO L 134, p. 114, Ediție specială, 06/vol. 8, p. 116) prevede:

„(1) Autoritățile contractante informează în cel mai scurt timp pe candidați și pe ofertanți cu privire la deciziile luate în ceea ce privește încheierea unui acord-cadru, atribuirea unui contract sau admiterea într-un sistem dinamic de achiziție, inclusiv cu privire la motivele pentru care au decis să renunțe la încheierea unui acord-cadru, la atribuirea unui contract pentru care lansaseră o invitație de participare și să reia procedura sau la aplicarea unui sistem dinamic de achiziție; în cazul în care autorităților contractante li se solicită acest lucru, informațiile sunt furnizate în scris.

Reglementarea națională

- 6 Articolul 47 alineatul (7) litera (b) din Regulamentul privind achizițiile publice din anul 2006 (Public Contracts Regulations 2006, denumit în continuare „Regulamentul din anul 2006”), adoptat în vederea transpunerii Directivei 89/665 în dreptul intern, prevede:

„O acțiune întemeiată pe prezentul articol nu trebuie formulată dacă:

[...]

- b) această acțiune nu este introdusă cu promptitudine și în orice caz în termen de trei luni de la data la care au survenit pentru prima dată motivele pentru introducerea acțiunii, cu excepția situației în care High Court consideră că există un motiv întemeiat pentru prelungirea termenului de introducere a acțiunii.”

Acțiunea principală și întrebările preliminare

- 7 Uniplex, societate stabilită în Regatul Unit, este distribuitorul exclusiv în acest stat membru al hemostaticelor produse de Gelita Medical BV, societate stabilită în Țările de Jos.
- 8 NHS face parte din National Health Service, un serviciu de sănătate publică din Regatul Unit care aparține statului și este administrat de acesta. NHS este o autoritate contractantă în sensul Directivei 2004/18.

- 9 La 26 martie 2007, NHS a inițiat o procedură restrânsă de atribuire a contractului privind încheierea unui acord-cadru pentru furnizarea de hemostatice. Un anunț de participare a fost publicat în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* din 28 martie 2007.
- 10 La 13 iunie 2007, NHS a trimis o invitație de participare la licitație la cinci furnizori care își exprimaseră interesul pentru acest acord-cadru, printre care și Uniplex. Ofertele trebuiau depuse înainte de 19 iulie 2007.
- 11 Criteriile de atribuire și ponderea lor, prevăzute în dosarul de cerere de ofertă trimis ofertanților, erau următoarele: prețul și ceilalți factori de rentabilitate (30 %), calitatea și admisibilitatea din punct de vedere clinic (30 %), suportul pentru produs și formarea (20 %), performanțele și capacitatea de livrare (10 %), gama de produse și dezvoltarea sa (5 %), mediul și dezvoltarea durabilă (5 %).
- 12 Uniplex a depus oferta sa la 18 iulie 2007.
- 13 La 22 noiembrie 2007, NHS a trimis Uniplex o scrisoare prin care arăta că a decis să încheie un acord-cadru cu trei ofertanți. Uniplex a fost informată că nu va beneficia de încheierea unui acord-cadru, obținând punctajul cel mai redus dintre cei cinci ofertanți care fuseseră invitați să depună oferte și care depuseseră oferte. Această scrisoare amintea criteriile de atribuire cu ponderea corespunzătoare și comunica numele ofertanților selectați, notele acordate ofertelor selectate și nota acordată ofertei Uniplex.
- 14 Conform aceleiași scrisori, notele acordate ofertelor reținute se situau între 905,5 și 971,5, în timp ce nota acordată Uniplex era de 568.

- 15 Scrisoarea din 22 noiembrie 2007 informa de asemenea Uniplex despre dreptul său de a contesta decizia de încheiere a acordului-cadru în cauză, despre perioada obligatorie de suspendare de 10 zile înainte de încheierea acestuia care s-ar aplica începând de la data notificării deciziei respective și despre dreptul său la o explicație suplimentară.
- 16 Uniplex a solicitat o astfel de explicație prin mesajul electronic din 23 noiembrie 2007.
- 17 Prin scrisoarea din 13 decembrie 2007, NHS a furnizat informații mai detaliate în legătură cu modul în care apreciasse criteriile de atribuire în ceea ce privește caracteristicile și avantajele legate de ofertele reținute în raport cu oferta depusă de Uniplex.
- 18 În această scrisoare se evidențiază printre altele că, pe de o parte, Uniplex a primit o notă zero la aplicarea criteriului prețului și al altor factori de rentabilitate, întrucât aceasta prezentase prețurile care figurau în catalog. Toți ceilalți ofertanți propuseseră reduceri în raport cu prețul lor de catalog. Pe de altă parte, în cadrul criteriului performanțelor și al capacității de livrare, toți ofertanții care nu fuseseră încă activi pe piața de hemostatice din Regatul Unit au primit nota zero la sub-criteriul aferent bazei de cliență în Regatul Unit.
- 19 La 28 ianuarie 2008, Uniplex a trimis NHS o scrisoare de punere în întârziere, în care invoca mai multe încălcări ale dispozițiilor Regulamentului din anul 2006. Uniplex afirma în această scrisoare că termenul de introducere a unei acțiuni nu începea să curgă decât de la 13 decembrie 2007. Uniplex a solicitat NHS să răspundă înainte de

13 februarie 2008, însă a adăugat că, deși NHS considera că acest termen nu începea să curgă înainte de data respectivă, NHS ar trebui să răspundă la 6 februarie 2008 cel mai târziu.

- 20 Prin scrisoarea din 11 februarie 2008, NHS a informat Uniplex că împrejurările s-au schimbat. S-a descoperit că oferta depusă de Assut (UK) Ltd nu corespundea cerințelor și că societății B. Braun UK Ltd, care fusese plasată pe poziția a patra cu ocazia evaluării ofertelor, i-a fost acordată o poziție în acordul-cadru, în locul Assut (UK) Ltd.
- 21 NHS a răspuns la scrisoarea de punere în întârziere a Uniplex prin scrisoarea din 13 februarie 2008, respingând diferitele afirmații ale Uniplex. În această scrisoare, NHS a afirmat de asemenea, cu titlu preliminar, că evenimentele care au stat la baza reclamației Uniplex nu s-au desfășurat după 22 noiembrie 2007, dată la care i-a fost comunicată decizia de a nu include Uniplex în acordul-cadru. NHS a susținut că 22 noiembrie 2007 era data de la care începea să curgă termenul de introducere a acțiunii în sensul articolului 47 alineatul (7) litera (b) din Regulamentul din anul 2006.
- 22 Uniplex a răspuns prin scrisoarea din 26 februarie 2008. În această scrisoare, Uniplex a continuat să susțină că termenul de introducere a acțiunii în temeiul Regulamentului din anul 2006 nu începea să curgă decât de la 13 decembrie 2007.
- 23 La 12 martie 2008, Uniplex a introdus o acțiune în fața High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division, având ca obiect, printre altele, constatarea faptului că NHS a încălcat normele aplicabile în materia contractelor de achiziții publice și repararea prejudiciului suferit.

24 High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„În ipoteza în care un operator economic contestă într-o procedură națională atribuirea unui contract-cadru de către o autoritate contractantă ca urmare a unei proceduri de achiziții publice în cadrul căreia respectivul operator a fost ofertant și care trebuia să se desfășoare în conformitate cu Directiva 2004/18 (și cu dispozițiile naționale de punere în aplicare), iar prin respectiva acțiune urmărește constatarea și repararea unui prejudiciu cauzat de încălcarea prevederilor privind achizițiile publice în ceea ce privește această procedură și atribuire:

- 1) o prevedere națională precum articolul 47 alineatul (7) litera (b) din Regulamentul din anul 2006, care menționează că acțiunea respectivă trebuie introdusă cu promptitudine și, în orice caz, în termen de trei luni de la data la care au survenit pentru prima dată motivele de introducere a acțiunii, cu excepția situației în care instanța sesizată consideră că există un motiv întemeiat pentru prelungirea termenului, trebuie interpretată în lumina articolelor 1 și 2 din Directiva 89/665, a principiului comunitar al echivalenței, precum și a cerinței de drept comunitar privind protecția juridică efectivă și/sau a principiului eficacității, și ținând seama de orice alt principiu juridic de drept comunitar relevant, în sensul că aceasta acordă ofertantului un drept individual și necondiționat față de autoritatea contractantă, astfel încât termenul pentru introducerea acțiunii împotriva procedurii și atribuirii unui asemenea contract începe să curgă de la data la care ofertantul a cunoscut sau ar fi trebuit să cunoască faptul că procedura de achiziții publice a încălcat normele comunitare privind achizițiile publice sau de la data la care au fost încălcate dispozițiile aplicabile? și

- 2) în orice caz, cum trebuie să aplice instanța națională (i) orice condiție privind promptitudinea introducerii acțiunii și (ii) orice putere de apreciere în legătură cu prelungirea termenului de decădere național pentru introducerea unei astfel de acțiuni?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare

- 25 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere urmărește să afle, în esență, dacă articolul 1 din Directiva 89/665 impune ca termenul de introducere a unei acțiuni având ca obiect constatarea încălcării normelor de atribuire a contractelor de achiziții publice sau obținerea de daune interese pentru încălcarea acestor norme să înceapă să curgă de la data încălcării normelor menționate sau de la data la care reclamanta a luat cunoștință sau ar fi trebuit să ia cunoștință de această încălcare.
- 26 Directiva 89/665 urmărește garantarea existenței unor căi de atac eficiente în cazul încălcării legislației comunitare în domeniul achizițiilor publice sau a reglementărilor de drept intern pentru punerea în aplicare a acestei legislații, în scopul de a asigura aplicarea efectivă a directivelor privind coordonarea procedurilor de atribuire a contractelor de achiziții publice. Directiva menționată nu conține însă nicio dispoziție privind în mod specific condițiile legate de termenul de introducere a acțiunii pe care urmărește să le instituie. În consecință, este de competența ordinii juridice interne a fiecărui stat membru să definească aceste condiții legate de termen (Hotărârea din 12 decembrie 2002, *Universale-Bau și alții*, C-470/99, Rec., p. I-11617, punctul 71).
- 27 Căile de atac în justiție menite să asigure protecția drepturilor conferite de dreptul comunitar candidaților și ofertanților lezați de unele decizii ale autorităților contractante nu trebuie să aducă atingere efectului util al Directivei 89/665 (*Hotărârea Universale-Bau și alții*, citată anterior, punctul 72).
- 28 În această perspectivă, trebuie să se verifice dacă, în privința finalității acestei directive, o reglementare națională precum cea în cauză în acțiunea principală nu aduce atingere drepturilor conferite particularilor de dreptul comunitar (*Hotărârea Universale-Bau și alții*, citată anterior, punctul 73).

- 29 În acest sens, trebuie amintit că articolul 1 alineatul (1) din Directiva 89/665 impune statelor membre obligația de a asigura că deciziile ilegale luate de autoritățile contractante pot face obiectul unor căi de atac eficiente și cât mai rapide posibil (Hotărârea Universale-Bau și alții, citată anterior, punctul 74).
- 30 Or, faptul că un candidat sau un ofertant află că oferta sau candidatura sa a fost respinsă nu îl îndreptățește să formuleze efectiv o acțiune. Astfel de informații sunt insuficiente pentru a permite unui candidat sau unui ofertant să afirme că există eventual o ilegalitate care poate face obiectul unei acțiuni.
- 31 Numai după ce a fost informat despre motivele pentru care a fost respins la procedura de atribuire a unui contract, candidatul sau ofertantul vizat are posibilitatea să își formeze o convingere clară în legătură cu existența unei eventuale încălcări a dispozițiilor aplicabile și cu oportunitatea formulării unei acțiuni.
- 32 În consecință, obiectivul stabilit la articolul 1 alineatul (1) din Directiva 89/665, de a garanta existența unor căi de atac eficiente împotriva încălcărilor dispozițiilor aplicabile în materia atribuirii contractelor de achiziții publice, nu poate fi atins decât dacă termenele impuse pentru a introduce aceste acțiuni încep să curgă numai de la data la care reclamantul a luat cunoștință sau ar fi trebuit să ia cunoștință de pretinsa încălcare a dispozițiilor menționate (a se vedea în acest sens Hotărârea Universale-Bau și alții, citată anterior, punctul 78).
- 33 Această concluzie este confirmată de faptul că articolul 41 alineatele (1) și (2) din Directiva 2004/18, care era în vigoare la data faptelor din acțiunea principală, impune autorităților contractante să comunice candidaților și altor ofertanți respinși motivele deciziei care îi vizează. Astfel de dispoziții sunt compatibile cu un sistem de termene de

decădere în temeiul căruia aceste termene încep să curgă de la data la care reclamantul a luat cunoștință sau ar fi trebuit să ia cunoștință de pretinsa încălcare a dispozițiilor aplicabile în materia atribuirii contractelor de achiziții publice.

34 A aceeași concluzie este confirmată de asemenea de modificările aduse Directivei 89/665 prin Directiva 2007/66/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 11 decembrie 2007 de modificare a Directivelor 89/665/CEE și 92/13/CEE ale Consiliului în ceea ce privește ameliorarea eficacității căilor de atac în materie de atribuire a contractelor de achiziții publice (JO L 335, p. 31), deși termenul de transpunere a acestei directive a expirat după ce au intervenit faptele din acțiunea principală. Astfel, articolul 2c din Directiva 89/665, introdus prin Directiva 2007/66, prevede că decizia autorității contractante se comunică fiecărui ofertant sau candidat, însoțită de un rezumat al motivelor pertinente, și că termenul pentru formularea unei căi de atac nu expiră decât la un anumit număr de zile după această comunicare.

35 Prin urmare, trebuie să se răspundă la prima întrebare în sensul că articolul 1 alineatul (1) din Directiva 89/665 impune ca termenul de introducere a unei acțiuni având ca obiect constatarea încălcării normelor de atribuire a contractelor de achiziții publice sau obținerea de daune interese pentru încălcarea normelor respective să înceapă să curgă de la data la care reclamantul a luat cunoștință sau ar fi trebuit să ia cunoștință de această încălcare.

Cu privire la a doua întrebare

36 A doua întrebare este formată din două părți. Prima privește interpretarea Directivei 89/665 în raport cu o cerință, impusă de reglementarea națională, potrivit căreia acțiunea trebuie introdusă cu promptitudine. A doua parte se referă la efectele pe care le are această directivă în privința puterii de apreciere recunoscute instanței naționale pentru a proroga termenul de introducere a acțiunii.

Cu privire la prima parte a celei de a doua întrebări

- 37 Prin intermediul primei părți a celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă Directiva 89/665 trebuie interpretată în sensul că se opune unei dispoziții precum articolul 47 alineatul (7) litera (b) din Regulamentul din anul 2006, care impune ca o acțiune să fie introdusă cu promptitudine.
- 38 După cum se amintește la punctul 29 din prezenta hotărâre, articolul 1 alineatul (1) din Directiva 89/665 impune statelor membre obligația de a asigura că deciziile ilegale luate de autoritățile contractante pot face obiectul unor căi de atac eficiente și cât mai rapide posibil. Pentru a îndeplini obiectivul celerității urmărit de această directivă, statele membre au posibilitatea să impună termene de introducere a acțiunilor în vederea obligării operatorilor de a contesta în termene scurte măsuri pregătitoare sau decizii intermediare adoptate în cadrul procedurii de atribuire a unui contract de achiziții publice (a se vedea în acest sens Hotărârea Universale-Bau și alții, citată anterior, punctele 75-79, Hotărârea din 12 februarie 2004, Grossmann Air Service, C-230/02, Rec., p. I-1829, punctele 30 și 36-39, precum și Hotărârea din 11 octombrie 2007, Lämmerzahl, C-241/06, Rep., p. I-8415, punctele 50 și 51).
- 39 Obiectivul celerității urmărit de Directiva 89/665 trebuie realizat în conformitate cu cerințele de securitate juridică din dreptul intern. În acest scop, statele membre au obligația de a stabili un sistem de termene exact, clar și previzibil, astfel încât particularii să își poată cunoaște drepturile și obligațiile (a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 mai 1991, Comisia/Germania, C-361/88, Rec., p. I-2567, punctul 24, și Hotărârea din 7 noiembrie 1996, Comisia/Luxemburg, C-221/94, Rec., p. I-5669, punctul 22).
- 40 În plus, obiectivul celerității urmărit de Directiva 89/665 nu permite statelor membre să ignore principiul efectivității, potrivit căruia modalitățile de aplicare a termenelor de decădere naționale nu trebuie să facă imposibilă sau extrem de dificilă exercitarea drepturilor pe care persoanele interesate le au în temeiul dreptului comunitar, principiu care este adiacent obiectivului eficacității acțiunii, explicat la articolul 1 alineatul (1) din directiva menționată.

41 O dispoziție națională precum articolul 47 alineatul (7) litera (b) din Regulamentul din anul 2006, potrivit căreia o cale de atac nu trebuie formulată dacă „această cale de atac nu este introdusă cu promptitudine și în orice caz în termen de trei luni”, conține o incertitudine. Astfel, nu se poate exclude ca o asemenea dispoziție să abiliteze instanțele naționale să respingă o acțiune ca afectată de decădere chiar înainte de expirarea unui termen de trei luni, dacă instanțele naționale consideră că respectiva cale de atac nu a fost introdusă „cu promptitudine” în sensul acestei dispoziții.

42 Astfel cum susține avocatul general la punctul 69 din concluzii, un termen de decădere a cărui durată este lăsată la libera apreciere a instanței competente nu este previzibil ca durată. Prin urmare, o dispoziție națională care prevede un astfel de termen nu asigură o transpunere efectivă a Directivei 89/665.

43 Din cele de mai sus rezultă că trebuie să se răspundă la prima parte a celei de a doua întrebări în sensul că articolul 1 alineatul (1) din Directiva 89/665 se opune unei dispoziții naționale, precum cea în cauză în acțiunea principală, care permite unei instanțe naționale să respingă ca afectată de decădere o acțiune având ca obiect constatarea încălcării normelor de atribuire a unor contracte de achiziții publice sau obținerea de daune interese pentru încălcarea acestor norme, în aplicarea criteriului, apreciat în mod discreționar, potrivit căruia astfel de acțiuni trebuie introduse cu promptitudine.

Cu privire la a doua parte a celei de a doua întrebări

44 Prin intermediul celei de a doua părți a celei de a doua întrebări, instanța de trimitere urmărește să afle, în esență, ce efecte are Directiva 89/665 în raport cu puterea de apreciere care este recunoscută instanței naționale pentru a proroga termenele de introducere a acțiunii.

- 45 În cadrul dispozițiilor naționale de transpunere a unei directive, instanțele naționale sunt obligate, în măsura posibilului, să interpreteze aceste dispoziții naționale în lumina textului și a finalității directivei în cauză pentru a atinge rezultatul urmărit de aceasta (a se vedea Hotărârea din 10 aprilie 1984, von Colson și Kamann, 14/83, Rec., p. 1891, punctul 26, precum și Hotărârea din 5 octombrie 2004, Pfeiffer și alții, C-397/01 C-403/01, Rec., p. I-8835, punctul 113).
- 46 În speță, este de competența instanței naționale să interpreteze dispozițiile interne care instituie termenul de decădere, în măsura posibilului, în conformitate cu obiectivul Directivei 89/665 (a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 februarie 2003, Santex, C-327/00, Rec., p. I-1877, punctul 63, și Hotărârea Lämmerzahl, citată anterior, punctul 62).
- 47 În vederea îndeplinirii cerințelor cuprinse în răspunsul oferit la prima întrebare, instanța națională sesizată trebuie, în măsura posibilului, să interpreteze dispozițiile interne privind termenul de introducere a acțiunii astfel încât să asigure că acest termen nu începe să curgă decât de la data la care reclamantul a luat cunoștință de încălcarea normelor aplicabile atribuirii contractului de achiziții publice vizat.
- 48 Dacă dispozițiile naționale în cauză nu pot fi interpretate astfel, această instanță este obligată să proroge, utilizând puterea sa discreționară, termenul de introducere a acțiunii astfel încât să asigure reclamantului un termen echivalent celui de care ar fi dispus dacă termenul prevăzut de reglementarea națională aplicabilă ar fi început să curgă de la data la care acesta a luat cunoștință sau ar fi trebuit să ia cunoștință de încălcarea normelor de atribuire a contractelor de achiziții publice.
- 49 În orice caz, dacă dispozițiile naționale privind termenul de introducere a acțiunii nu pot face obiectul unei interpretări conforme cu Directiva 89/665, instanța națională este

obligată să se abțină de la aplicarea respectivelor dispoziții în vederea aplicării în întregime a dreptului comunitar și să protejeze drepturile pe care acesta le conferă particularilor (a se vedea în acest sens Hotărârile citate anterior Santex, punctul 64, și Lämmerzahl, punctul 63).

- 50 În consecință, trebuie să se răspundă la a doua parte a celei de a doua întrebări că Directiva 89/665 impune instanței naționale să proroge, utilizând puterea sa discreționară, termenul de introducere a căii de atac, astfel încât să asigure reclamantului un termen echivalent celui de care ar fi dispus dacă termenul prevăzut de reglementarea națională aplicabilă ar fi început să curgă de la data la care acesta a luat cunoștință sau ar fi trebuit să ia cunoștință de încălcarea normelor de atribuire a contractelor de achiziții publice. Dacă dispozițiile naționale privind termenul de introducere a căii de atac nu pot face obiectul unei interpretări conforme cu Directiva 89/665, instanța națională este obligată să se abțină de la aplicarea respectivelor dispoziții în vederea aplicării în întregime a dreptului comunitar și să protejeze drepturile pe care acesta le conferă particularilor.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 51 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară:

- 1) **Articolul 1 alineatul (1) din Directiva 89/665/CE a Consiliului din 21 decembrie 1989 privind coordonarea actelor cu putere de lege și a actelor administrative privind aplicarea procedurilor care vizează căile de atac față de atribuirea contractelor de achiziții publice de produse și a contractelor**

publice de lucrări, astfel cum a fost modificată prin Directiva 92/50/CEE a Consiliului din 18 iunie 1992, impune ca termenul de introducere a unei acțiuni având ca obiect constatarea încălcării normelor de atribuire a contractelor de achiziții publice sau obținerea de daune interese pentru încălcarea normelor respective să înceapă să curgă de la data la care reclamantul a luat cunoștință sau ar fi trebuit să ia cunoștință de această încălcare.

- 2) Articolul 1 alineatul (1) din Directiva 89/665, astfel cum a fost modificată prin Directiva 92/50, se opune unei dispoziții naționale, precum cea în cauză în acțiunea principală, care permite unei instanțe naționale să respingă ca afectată de decădere o acțiune având ca obiect constatarea încălcării normelor de atribuire a unor contracte de achiziții publice sau obținerea de daune interese pentru încălcarea acestor norme, în aplicarea criteriului, apreciat în mod discreționar, potrivit căruia astfel de acțiuni trebuie introduse cu promptitudine.
- 3) Directiva 89/665, astfel cum a fost modificată prin Directiva 92/50, impune instanței naționale să proroge, utilizând puterea sa discreționară, termenul de introducere a căii de atac, astfel încât să asigure reclamantului un termen echivalent celui de care ar fi dispus dacă termenul prevăzut de reglementarea națională aplicabilă ar fi început să curgă de la data la care acesta a luat cunoștință sau ar fi trebuit să ia cunoștință de încălcarea normelor de atribuire a contractelor de achiziții publice. Dacă dispozițiile naționale privind termenul de introducere a căii de atac nu pot face obiectul unei interpretări conforme cu Directiva 89/665, instanța națională este obligată să se abțină de la aplicarea respectivelor dispoziții în vederea aplicării în întregime a dreptului comunitar și să protejeze drepturile pe care acesta le conferă particularilor

Semnături